

Szczecin

pracownia badań
i innowacji społecznych

stocznia

Ewaluacja Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego

edycja 2018

Raport przygotował:

Rafał Rudnicki

Damian Jaworek

Warszawa-Szczecin, grudzień 2017

Wstęp

Poniższa prezentacja stanowi raport z ewaluacji Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2018 (SBO). Raport został przygotowany przez Fundację Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” na zlecenie Biura ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecina.

Przedmiotem raportu jest ocena przebiegu i skutków Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego na podstawie zebranego przez realizatora zlecenia materiału empirycznego. Badanie zostało przeprowadzone w okresie od września do grudnia 2017.

Niniejszy raport zawiera wnioski z badania oraz rekomendacje dla przyszłych edycji Budżetu Obywatelskiego. Mają one zarówno charakter operacyjny (są wskazówkami dla Urzędu Miasta jak skuteczniej może przeprowadzić proces w kolejnej edycji SBO), jak i strategiczny (dotyczą zmian postulowanych na szerszą skalę, w perspektywie kilku kolejnych edycji Budżetu).

METODOLOGIA BADANIA

Metodologia badania

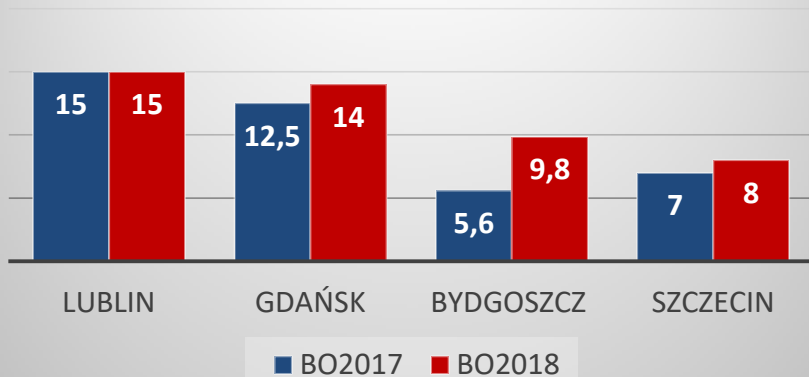
Ewaluacja Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2018 składała się z następujących elementów:

- ✓ **internetowej ankiety (CAWI)** z wnioskodawcami. Łącznie zebrano ankiety od 42 osób (27% wszystkich wnioskodawców). Celem badania było poznanie opinii wnioskodawców o procesie oraz ich profilu społeczno-demograficznego.
- ✓ **internetowego sondażu** przeprowadzonego bezpośrednio po głosowaniu. Respondentami byli głosujący w SBO 2018. Łącznie zebrano informacje od 3069 osób (12% wszystkich głosujących). Zebrane dane zostały poddane procedurze ważenia stratyfikacyjnego, tak aby odpowiadały rzeczywistej strukturze populacji głosujących przy uwzględnieniu wieku i płci, dzięki czemu wyniki można uznać za reprezentatywne. Celem badania było poznanie opinii o procesie głosowania oraz źródeł wiedzy mieszkańców o SBO.
- ✓ **analizy danych zastanych** w postaci zbioru danych z głosowania, z etapu składania wniosków, oraz ich realizacji z uwzględnieniem informacji nt. populacji Szczecina. Tam, gdzie było to możliwe, dane te zostały również porównane z wcześniejszymi edycjami Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego jak i procesami przeprowadzonymi w innych miastach o podobnej liczbie ludności (tzn. Lublin, Gdańsk, Bydgoszcz).
- ✓ **omówienie wyników** badania z osobami zajmującymi się prowadzeniem Budżetu w Urzędzie Miasta.

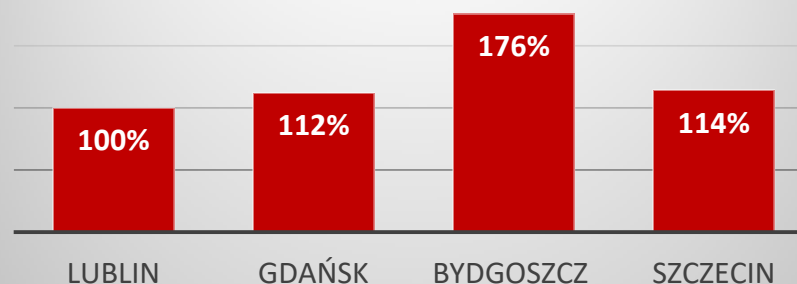
ŚRODKI NA BUDŻET OBYWATELSKI

Kwota przeznaczona na Budżet Obywatelski

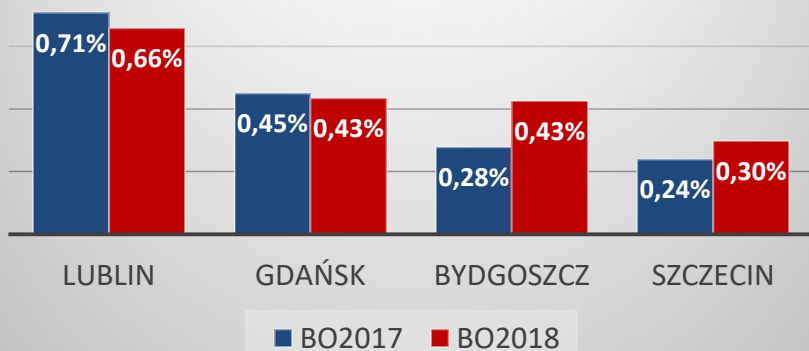
Kwota przeznaczona na BO
w mln zł

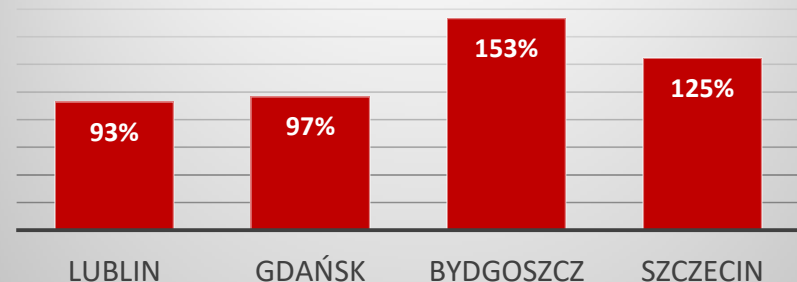
Stosunek kwoty przeznaczonej na SBO 2018
do poprzedniej edycji

Udział BO w wydatkach miasta

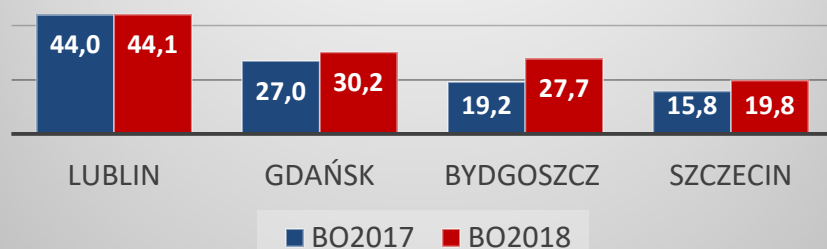

Stosunek udziału SBO 2018 w wydatkach
miastach do poprzedniej edycji

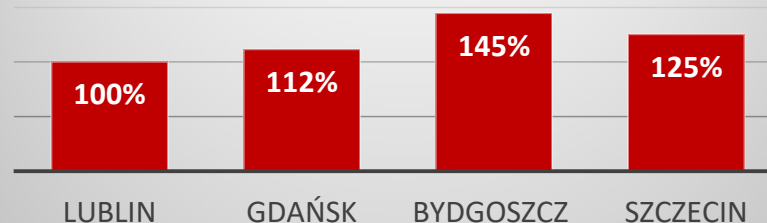

Kwota przeznaczona na Budżet Obywatelski

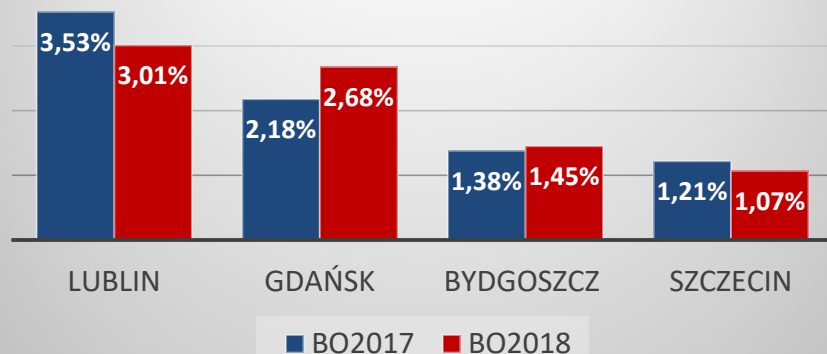
Kwota przeznaczona na BO w przeliczeniu na mieszkańca (w zł)

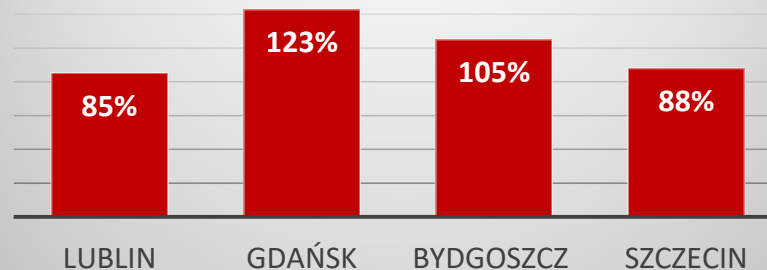
Stosunek kwoty przeznaczonej na SBO 2018 w przeliczeniu na mieszkańca do poprzedniej edycji

Udział BO w wydatkach miasta na inwestycje

Stosunek udziału SBO 2018 w wydatkach miasta na inwestycje do poprzedniej edycji

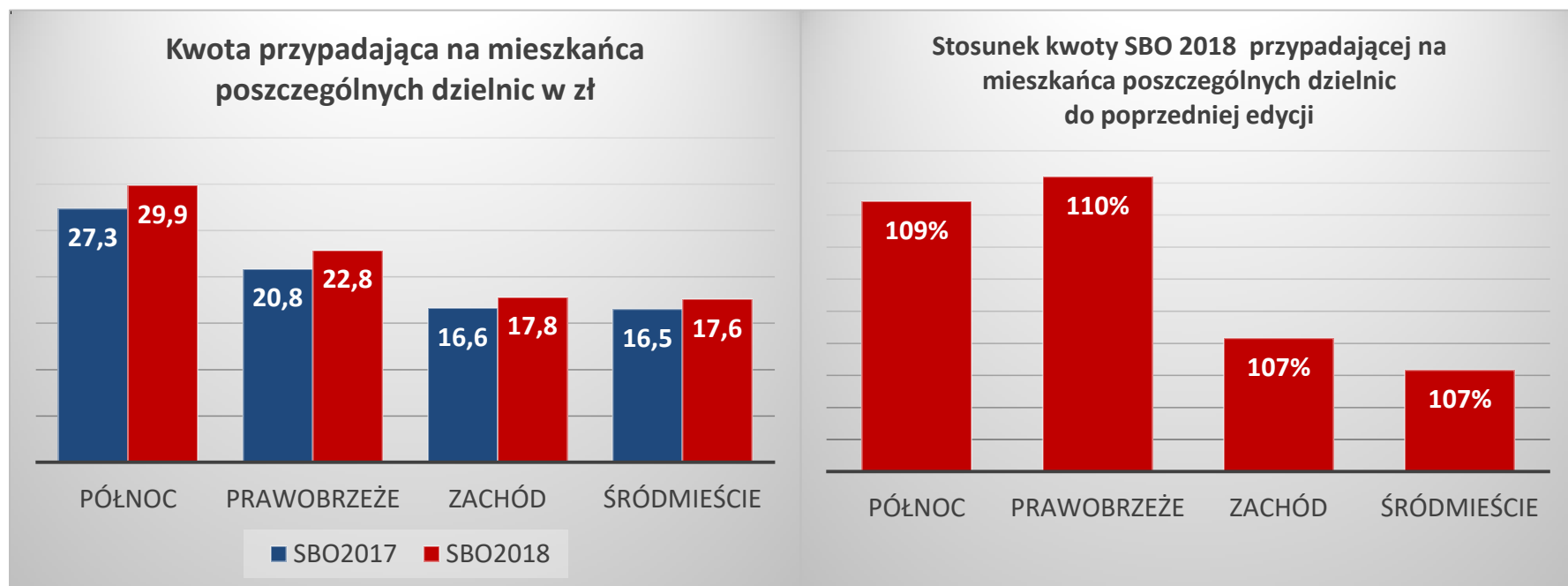

Kwota przeznaczona na Budżet Obywatelski

- ✓ Kwota przeznaczona na Budżet Obywatelski w Szczecinie rośnie z edycji na edycję (począwszy od 5 mln zł w 2014 roku do 8 mln w SBO 2018). Wzrost w porównaniu z poprzednią edycją SBO dotyczy również innych wskaźników: udziału BO w wydatkach miasta oraz kwocie przeznaczonej na BO w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Wyjątkiem jest udział BO w łącznych wydatkach na inwestycje.
- ✓ **Mimo wzrostu kwoty przeznaczanej na SBO, jest ona niższa niż w miastach o podobnej wielkości.** Zarówno w wartości bezwzględnej jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca.
- ✓ Dalsze podnoszenie kwoty przeznaczonej na SBO jest jednym z najczęściej pojawiających się spontanicznie postulatów formułowanych przez mieszkańców w ankiecie ewaluacyjnej po głosowaniu. Możliwość decydowania o większej kwocie pieniędzy zwiększa poczucie sprawstwa mieszkańców i jest zachętą do udziału w procesie.

Kwoty przeznaczone na dzielnice

- Podobnie jak w zeszłej edycji SBO, istnieje dość duża (i zwiększająca się z edycji na edycje) dysproporcja kwot z SBO przypadających na mieszkańców poszczególnych dzielnic. Jest to pochodna sposobu dzielenia pieniędzy przeznaczonych na budżet (są one dzielone równo pomiędzy każdą z czterech dzielnic, bez uwzględnienia liczby osób, które tam zamieszkują). Rozwiązaniem, znanym z innych miast, mogłoby być użycie do rozdzielania środków algorytmów wyrównujących różnice między dzielnicami.

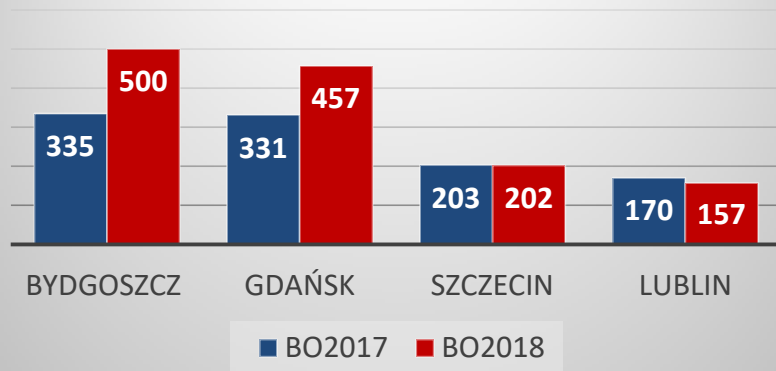

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych - na podstawie Ewidencji Mieszkańców Szczecina (stan na: 12.11.2017)

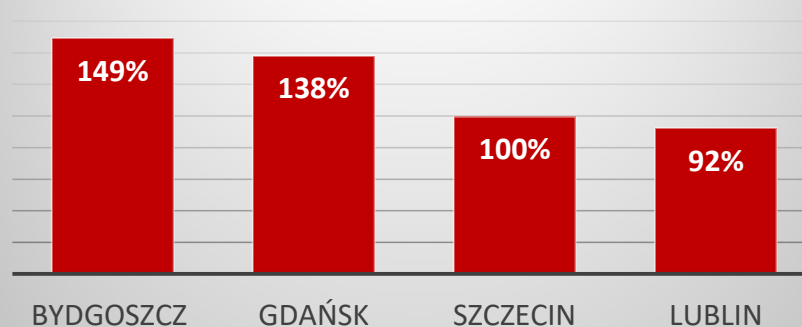
SKŁADANIE PROPOZYCJI ZADAŃ

Liczba zgłoszonych propozycji zadań

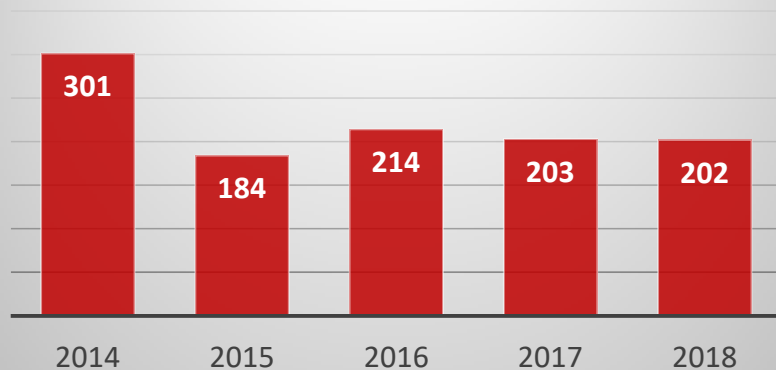
Liczba zgłoszonych wniosków w
wybranych miastach w edycji 2017 i 2018

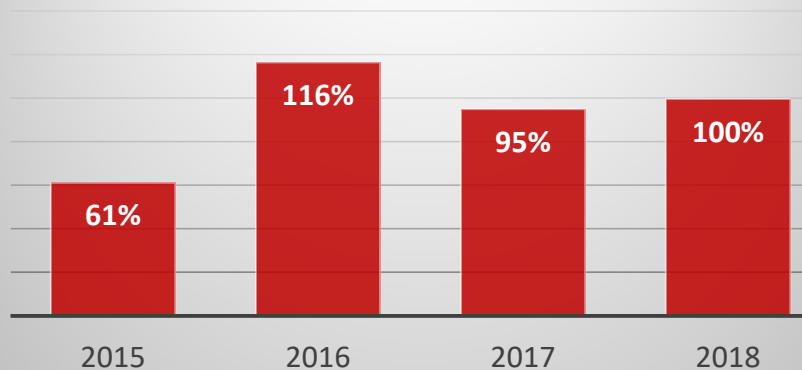
Stosunek zgłoszonych wniosków
w SBO 2018 do poprzedniej

Liczba zgłoszonych wniosków w
poszczególnych edycjach SBO

Stosunek liczby zgłoszonych wniosków
w SBO 2018 do poprzedniej

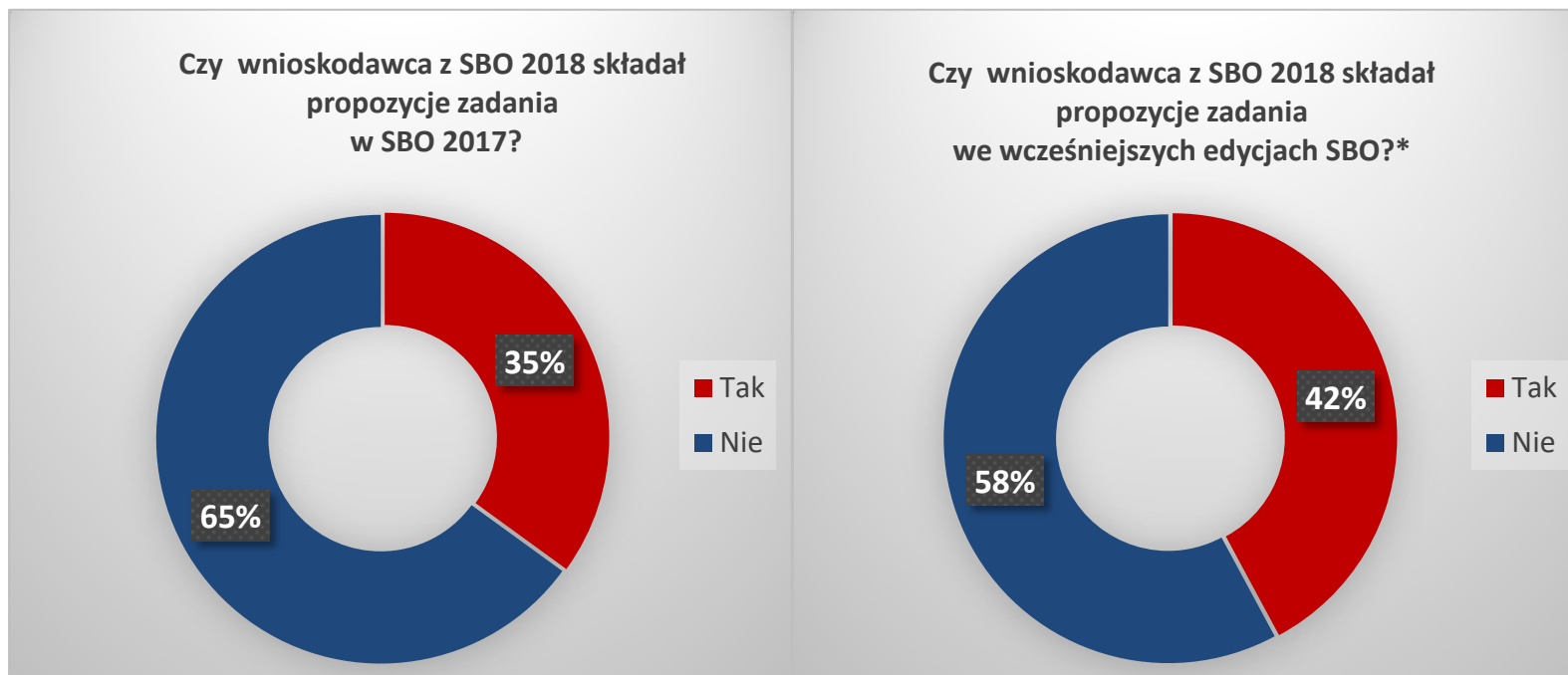
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych – informacji o liczbie wniosków ze stron BO

Zgłaszanie propozycji zadań

- ✓ Liczba propozycji zadań zgłaszanych w Szczecińskim Budżecie Obywatelskim od kilku lat pozostaje na podobnym poziomie (ok. 200 wniosków). Wśród uwag nadesłanych przez respondentów badania ewaluacyjnego stosunkowo często pojawiało się jednak przekonanie, że **projekty są coraz mniej innowacyjne** – są kopią propozycji z poprzednich edycji, bądź dotyczą kwestii, które powinny być rutynowym działaniem samorządu (remonty/naprawy itp.).
- ✓ W tej sytuacji organizator procesu powinien położyć większy nacisk na wsparcie osób, chcących złożyć wnioski na etapie ich tworzenia. Dotyczy to zarówno wsparcia technicznego dotyczącego formalnych aspektów wypełniania wniosków, jak i stwarzania sytuacji w których mieszkańcy mogliby wspólnie pracować nad swoimi pomysłami w oparciu o zdiagnozowane potrzeby. W tym kontekście warte rozważenia są rozwiązania znane z innych miast, takie jak: organizacja spotkań diagnostycznych dla dzielnic przed składaniem wniosków, maratony pisania projektów, czy stworzenie internetowego „banku” pomysłów.
- ✓ Efekt większej różnorodności projektów można byłoby również osiągnąć poprzez poszerzenie zakresu działań możliwych do zrealizowania w ramach SBO (np. poprzez umożliwienie składania propozycji zadań „miękkich” –dotyczących wydarzeń, warsztatów, zajęć itp.).

Inkluzyjność procesu na etapie składania wniosków

- ✓ Podobnie jak w zeszłym roku w ewaluacji przyjrzelśmy się również inkluzywności procesu – temu na ile z roku na rok propozycje zadań składane są przez nowe osoby. W SBO 2018 prawie 60% autorów propozycji zadań nie złożyło wniosku we wcześniejszych edycjach SBO.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych - informacji o autorach zadań z formularza zgłoszeniowego. Zestawienie nie uwzględnia edycji 2014, dla której brak informacji o autorach w ogólnodostępnych wnioskach

Liczba zgłoszonych propozycji zadań

- ✓ W Szczecińskim Budżecie Obywatelskim każdy mieszkaniec może złożyć dowolną liczbę propozycji zadań. Podobnie jak w poprzednich latach najwięcej wnioskodawców składało po jednym wniosku, choć nieznacznie wzrósł udział takich którzy złożyli dwa i więcej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych – informacji o autorach zadań z formularza zgłoszeniowego

Współpraca przy składaniu zadań

- ✓ Przygotowanie wniosku może być okazją do rozwoju kapitału społecznego wśród mieszkańców. W optymalnym wariantcie mieszkańcy wspólnie diagnozują swoje potrzeby i pracują nad wnioskiem, nawiązując przy tym nowe znajomości (które w przyszłości mogą zaowocować wspólnymi inicjatywami na rzecz społeczności lokalnej). Przeprowadzone przez nas badanie wskazuje, że **wciąż w większości przypadków praca nad wnioskiem jest pracą indywidualną**. Aby to zmienić organizator procesu powinien na wczesnym etapie stworzyć jak najwięcej sytuacji do poznania się mieszkańców chcących złożyć propozycję zadań.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *danych zastanych – informacji o autorach wniosków z formularza zgłoszeniowego oraz ** ankiety z wnioskodawcami

Związek wnioskodawcy z dzielnicami

- ✓ W niektórych miastach wprowadzane są ograniczenia polegające na możliwości składania wniosków wyłącznie w dzielnicy, w której jest się zameldowanym. Zebrane dane wskazują, że pomimo braku takiego obowiązku, **wnioskodawcy w zdecydowanej większości składają propozycje zadań dla dzielnicy, w której mieszkają**. Dotyczy to zarówno edycji 2018 jak i poprzedniej.

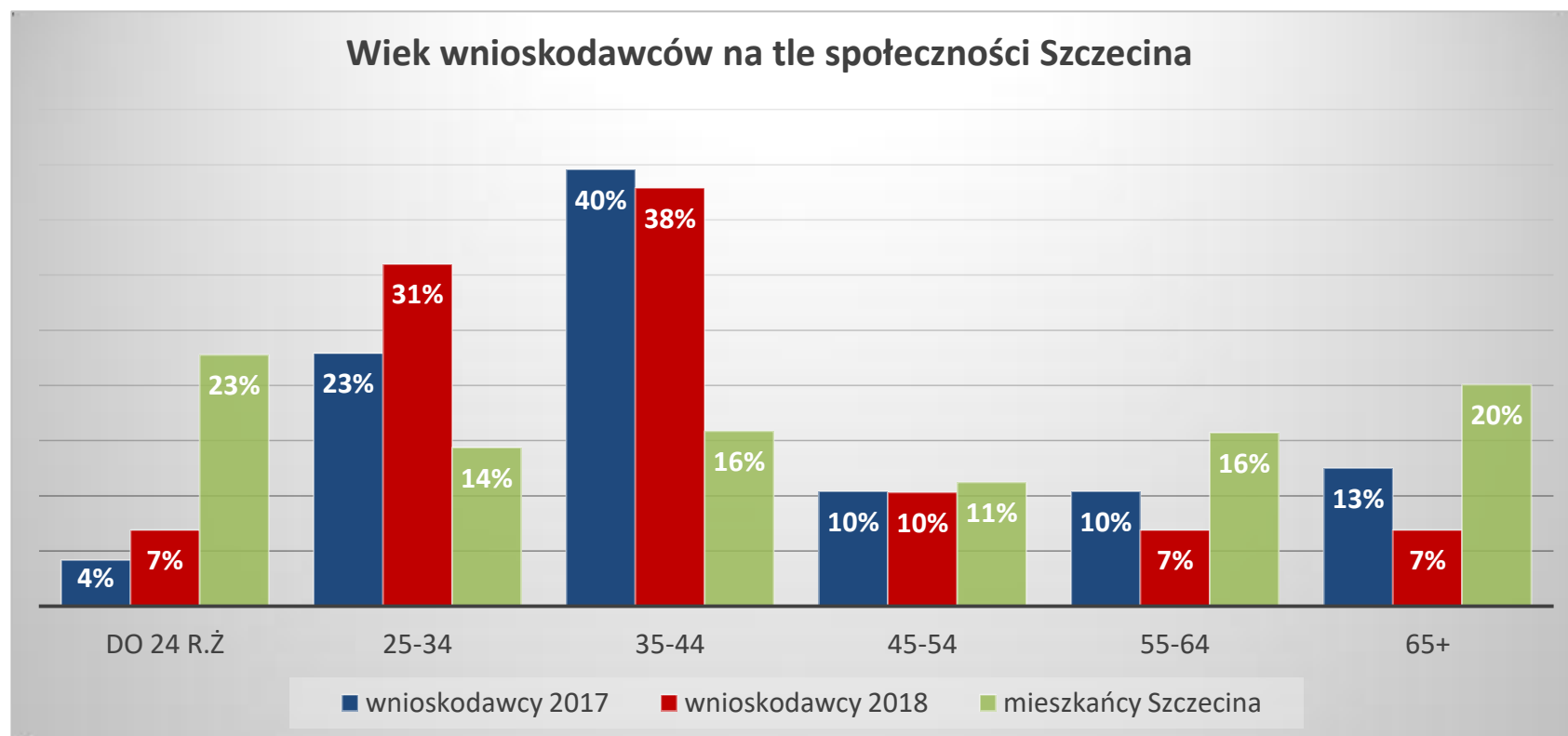

Kapitał kulturowy i społeczny wnioskodawców

- ✓ Z odpowiedzi zebranych w badaniu ankietowym wynika, że wnioskodawcy, podobnie jak w zeszłej edycji, są grupą ponadprzeciętnie wykształconą (74% posiada wyższe wykształcenie) oraz aktywną na polu obywatelskim oraz społecznym:
 - **84%** głosowało w ostatnich wyborach samorządowych (frekwencja w Szczecinie wyniosła 35,4%)
 - **74%** w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyła w działaniach na rzecz dobra wspólnego
 - **45%** działa w organizacjach społecznych i/lub grupach nieformalnych
 - **32%** pełni funkcje publiczne (radny miasta/osiedla)
 - **13%** miało wcześniejsze doświadczenia w składaniu wniosków o finansowanie własnych projektów
- ✓ Należy zastanowić się co można zrobić, aby obniżyć próg wejścia do procesu, tak aby uczestniczyły w nim większym stopniu osoby o niższym kapitale społecznym i kulturowym.

Wiek wnioskodawców

- ✓ Wśród wnioskodawców najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku od 25 do 44 lat.
- ✓ Szczególnie słabo reprezentowaną grupą są osoby poniżej 24 r.ż.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w ankiecie z wnioskodawcami oraz informacji o populacji mieszkańców Szczecina otrzymane z Wydziału Ewidencji Ludności UM.

Przyczyny niezgłoszenia projektu

- ✓ W sondażu przeprowadzonym bezpośrednio po zakończeniu głosowania zapytaliśmy mieszkańców czy zgłosili propozycję zadań, a jeżeli nie to dlaczego. Z odpowiedzi wynika, że przyczyny nie złożenia propozycji zadań są zróżnicowane w zależności od wieku np. bardzo duży odsetek osób niepełnoletnich (42%) nie wiedział, że może złożyć projekt, ale też wiele młodych osób nie było tym zainteresowanych (41%). Z kolei osobom w wieku licealno-studenckim brakowało pomysłów na własny projekt.

Przyczyny niezłożenia projektów	Wiek respondentów						
	0-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Nie miałem/am pomysłu na projekt	30%	41%	31%	33%	30%	39%	34%
Nie wiedziałem/am, w jaki sposób można złożyć projekt	26%	21%	11%	10%	11%	8%	9%
Nie wiedziałem/am, że mogę złożyć projekt	42%	30%	10%	12%	22%	15%	22%
Nie potrafiłem/am napisać projektu	8%	13%	10%	12%	17%	6%	7%
Przegapiłem/am termin składania projektów	4%	5%	5%	4%	4%	5%	10%
Nie wierzyłem/am, że mój projekt może wygrać	4%	11%	7%	8%	4%	12%	9%
Nie byłem/am tym zainteresowany/a	41%	30%	27%	20%	15%	7%	8%
Nie miałem/am czasu	19%	21%	29%	26%	23%	24%	13%
Brak pomysłu	30%	41%	31%	33%	30%	39%	34%
Brak wiedzy	50%	47%	30%	32%	45%	35%	48%
Brak zainteresowania/czasu	52%	45%	53%	46%	39%	32%	21%
Brak wiary w sukces	4%	11%	7%	8%	4%	12%	9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w sondażu z osobami głosującymi w SBO 2018 - osoby, które wskazały powód dla którego nie złożyły wniosku (n=1038)

Włączanie młodzieży w SBO

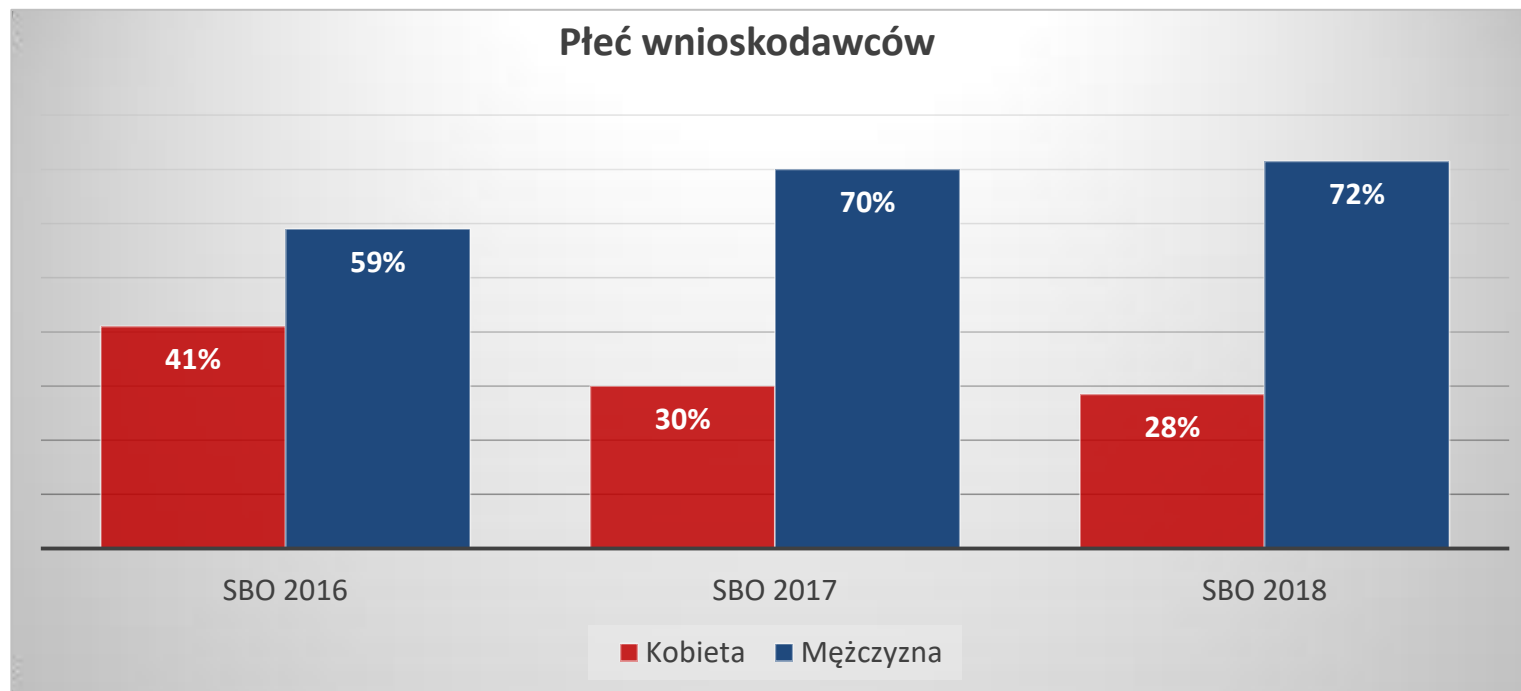
- ✓ W kolejnych edycjach SBO warto podjąć działania zmierzające do zaktywizowania osób młodych do składania projektów, mając na uwadze przedstawione na poprzednim slajdzie przyczyny dla których nie zgłaszają one propozycji zadań. Dobrym pomysłem wydaje się być zorganizowanie we współpracy ze szkołami warsztatów na których przedstawiona zostałyby idee budżetu obywatelskiego, wspólnie z młodzieżą zdiagnozowane zostałyby jej potrzeby, co stanowiłoby wstęp do stworzenia przez nią propozycji zadań. Inspiracją dla tego typu działania może być pilotażowy projekt zrealizowany przez Fundację Pole Dialogu w jednej z warszawskich dzielnic, który doprowadził do znacznego wzrostu składanych przez młodzież projektów*.

*Opis projektu dostępny jest pod adresem:

<https://poledialogu.org.pl/mlodziez-i-budzet-partycypacyjny-otwieranie-drzwi-do-demokracji/>

Płeć wnioskodawców

- ✓ Niepokojącym zjawiskiem jest **bardzo niski i spadający z edycji na edycje udział kobiet wśród wnioskodawców.**
- ✓ Niski poziom partycypacji kobiet może być skutkiem dość dużego „upolitycznienia” procesu na tym etapie. Znacząco część wnioskodawców stanowią radni miasta/osiedli, którzy w większości są mężczyznami.

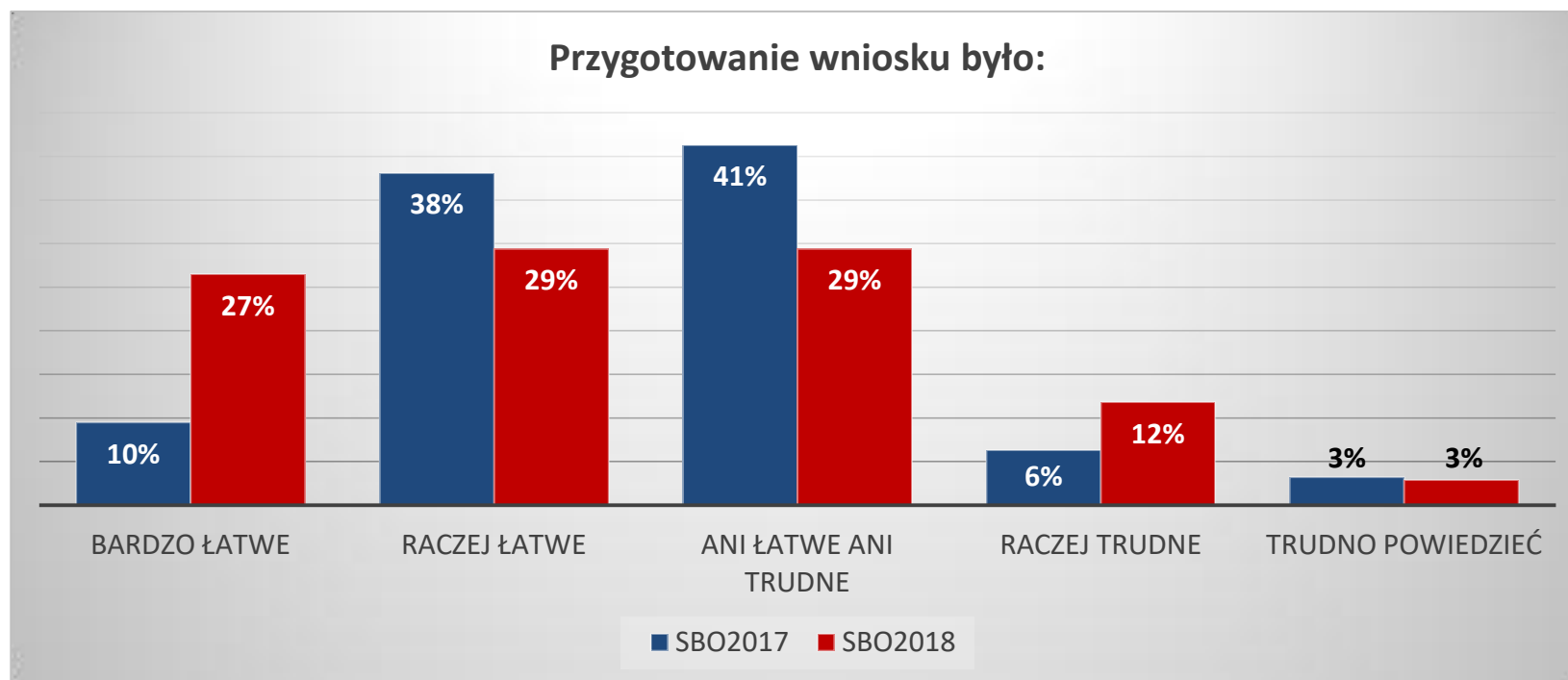

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji o autorach zdań z formularza zgłoszeniowego

WSPARCIE NA ETAPIE TWORZENIA PROPOZYCJI ZADAŃ

Ocena trudności wypełniania wniosku

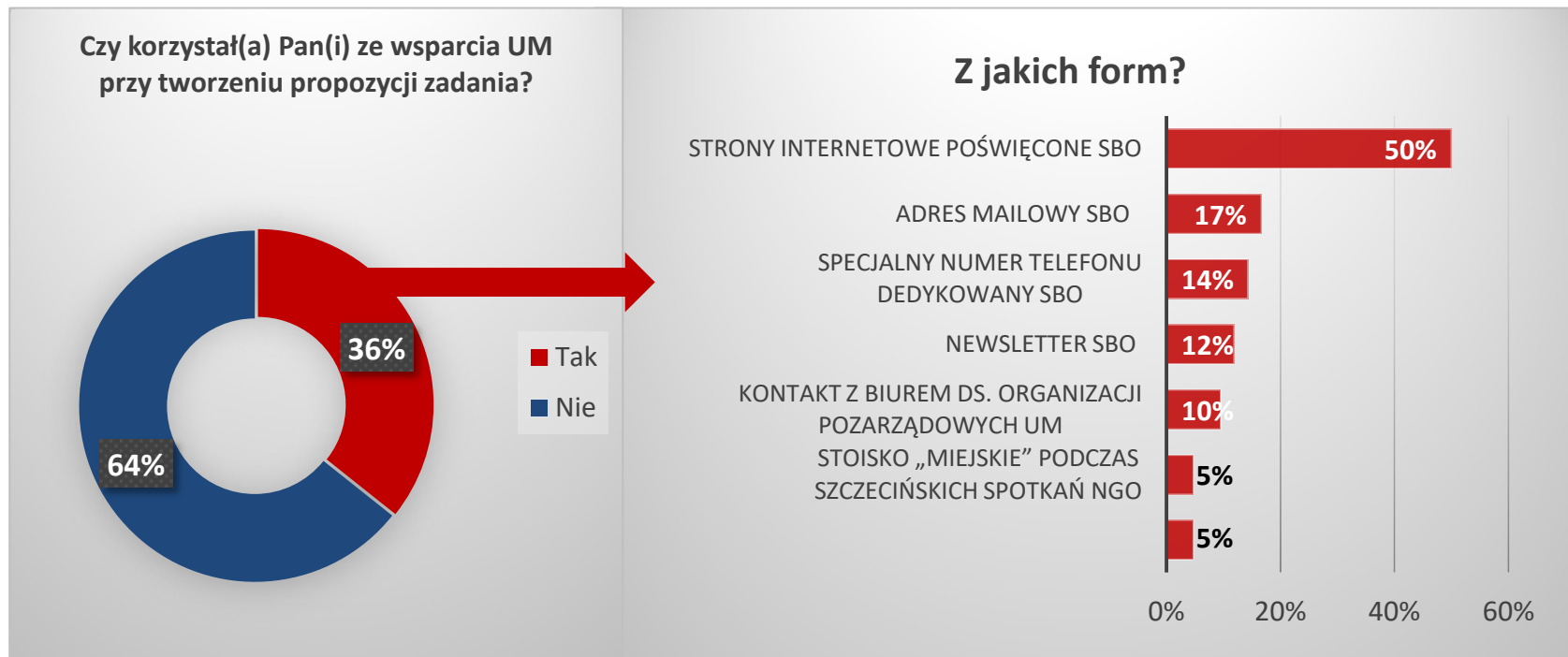
- ✓ Zdaniem większości osób, które złożyły wnioski, ich **wypełnienie nie stanowiło dużego wyzwania**. Należy jednak wziąć pod uwagę, że część tej grupy posiada wcześniejsze doświadczenie - zarówno z poprzednich edycji Budżetu jak i innych konkursów grantowych.
- ✓ Na podstawie odpowiedzi na pytania otwarte możemy powiedzieć, że jak w poprzedniej edycji największą trudność sprawiało skonstruowanie budżetu propozycji zadania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w ankiecie z wnioskodawcami

Wsparcie wnioskodawców

- ✓ Wnioskodawcy na etapie tworzenia projektu mogli skorzystać z różnych form wsparcia udzielanego zarówno przez organizatora procesu (Biura ds. Organizacji Pozarządowych) jak i poszczególne wydziały/jednostki merytoryczne Urzędu Miasta.
- ✓ Z tych możliwości skorzystał, podobnie jak w poprzedniej edycji SBO stosunkowo nieduży odsetek wnioskodawców (36%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w ankiecie z wnioskodawcami

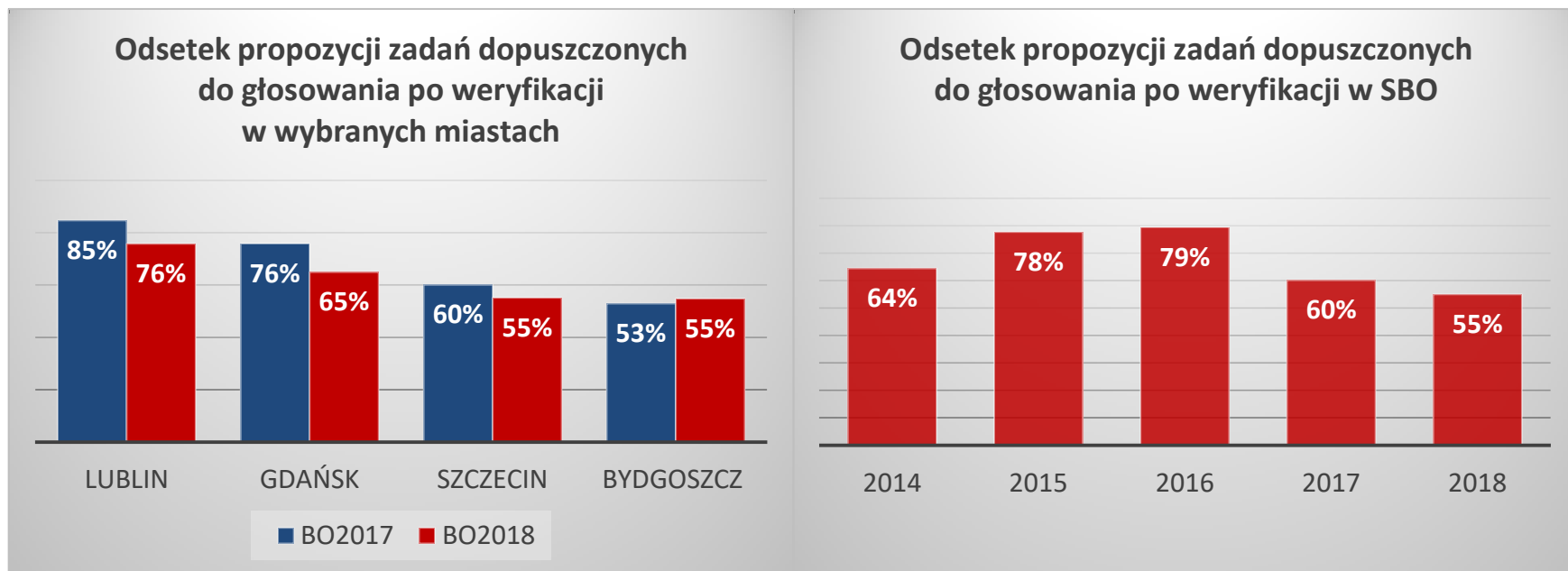
ETAP WERYFIKACJI WNIOSKÓW

Zasady weryfikacji wniosków

- ✓ Etap weryfikacji jest kluczowy z punktu widzenia zaufania społecznego do procesu. W przypadku wszelkich nieprawidłowości istnieje duże ryzyko utraty zaufania, frustracji i rezygnacji z uczestnictwa w Budżecie przez mieszkańców. Dlatego też organizator powinien położyć jak najwięcej starań, aby osoby składające wnioski nie miały po etapie weryfikacji poczucia krzywdy. Powinien również zapewnić warunki, aby wnioskodawcy mogli uczyć się na błędach (dlatego tak ważne jest przekazywanie możliwie jak najbardziej wyczerpującej informacji zwrotnej).
- ✓ **Weryfikacja powinna więc mieć charakter wyłącznie charakter formalno-techniczno-prawny**, tj. ustalać, czy dany projekt wpisuje się w zakres zadań gminy, nie jest sprzeczny z obowiązującymi przepisami prawa (w tym aktami prawa miejscowego, czyli np. planami zagospodarowania przestrzeni czy lokalnymi dokumentami strategicznymi) oraz nie przekracza kwoty dedykowanej na projekty realizowane w ramach budżetu obywatelskiego w danej lokalizacji.
- ✓ **Ustalanie zasadności projektu powinno odbywać się wyłącznie na etapie głosowania przez samych mieszkańców.** Niedopuszczalne jest, aby członkowie ciała opiniujących wnioski w trakcie weryfikacji kierowali się innymi przesłankami niż te, które zostały zapisane w regulaminie procesu.

Weryfikacja wniosków

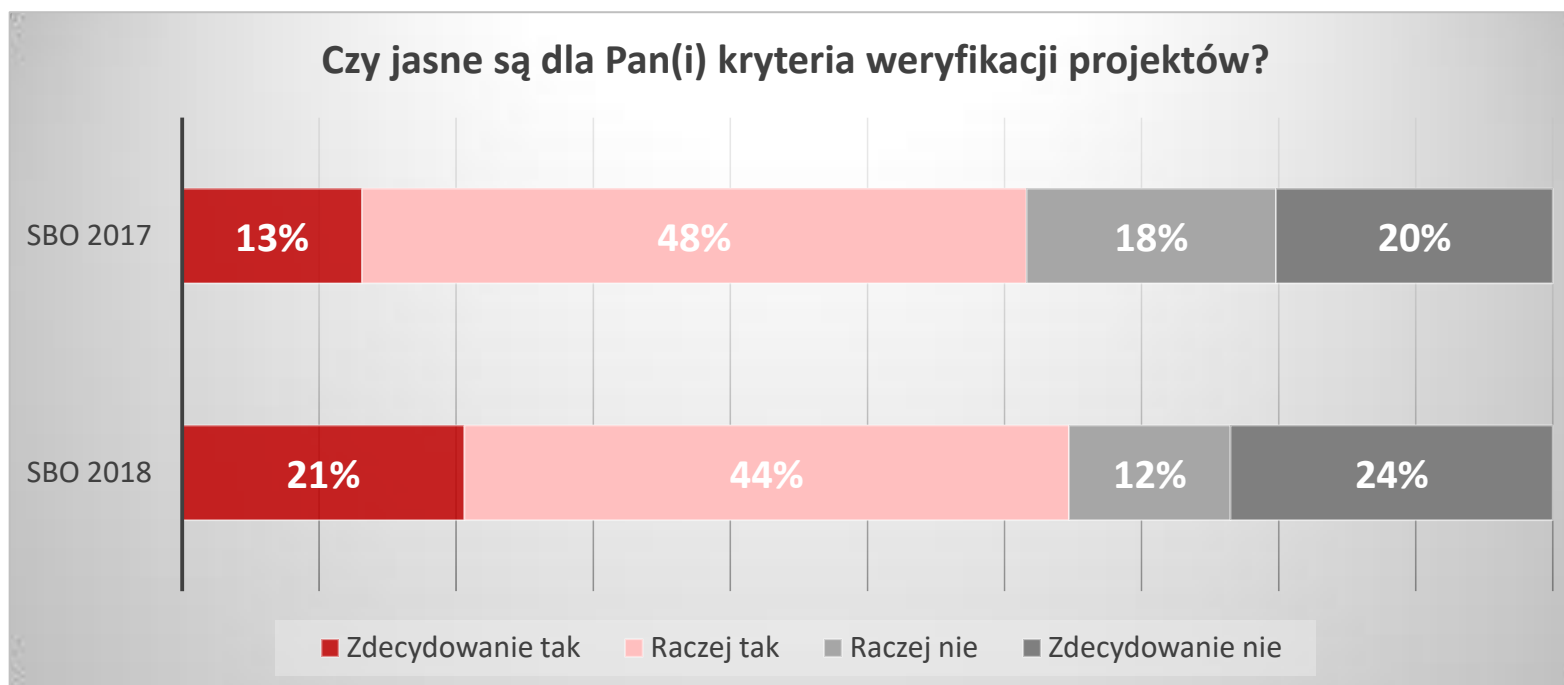
- ✓ W dwóch ostatnich edycjach SBO **stosunkowo duży odsetek projektów nie został dopuszczony do głosowania na etapie weryfikacji** (zarówno formalnej jak merytorycznej)
- ✓ Sytuacja ta jest niekorzystna z punktu widzenia kolejnych edycji – osoby, których projekty nie zostały dopuszczone do głosowania, mogą poczuć się zniechęcone i nie złożyć swoich projektów w kolejnych latach
- ✓ Z drugiej strony, organizator procesu powinien dbać, aby pod głosowanie poddawane były projekty zadań możliwe do zrealizowania od strony technicznej w określonym w SBO czasie. W ankiecie ewaluacyjnej po głosowaniu mieszkańcy postulowali, aby zwracać na to większą uwagę przy weryfikacji wniosków.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych dostępnych na stronach procesu

Ocena kryteriów służących weryfikacji

- ✓ **Większość wnioskodawców rozumie kryteria używane do oceny ich wniosków.**
- ✓ Zarówno wnioskodawcy jak i pozostali mieszkańcy uczestniczący w ewaluacji mieli jednak uwagi do procesu oceny. Postulowali m.in. aby na tym etapie w większym stopniu starać się łączyć podobne projekty, zachować spójność oceny z edycji na edycję (dotyczy to takich samych wniosków, które były różnie oceniane w różnych edycjach), oraz publikować w bardziej przejrzystej formie uzasadnienia negatywnej weryfikacji.

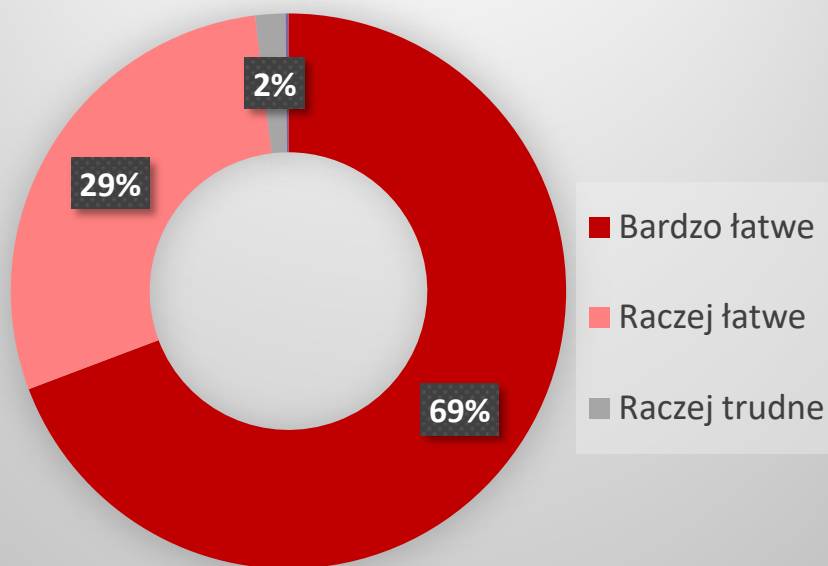

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w ankiecie z wnioskodawcami

GŁOSOWANIE

Ocena głosowania

Czy Pana/i zdaniem
głosowanie było:

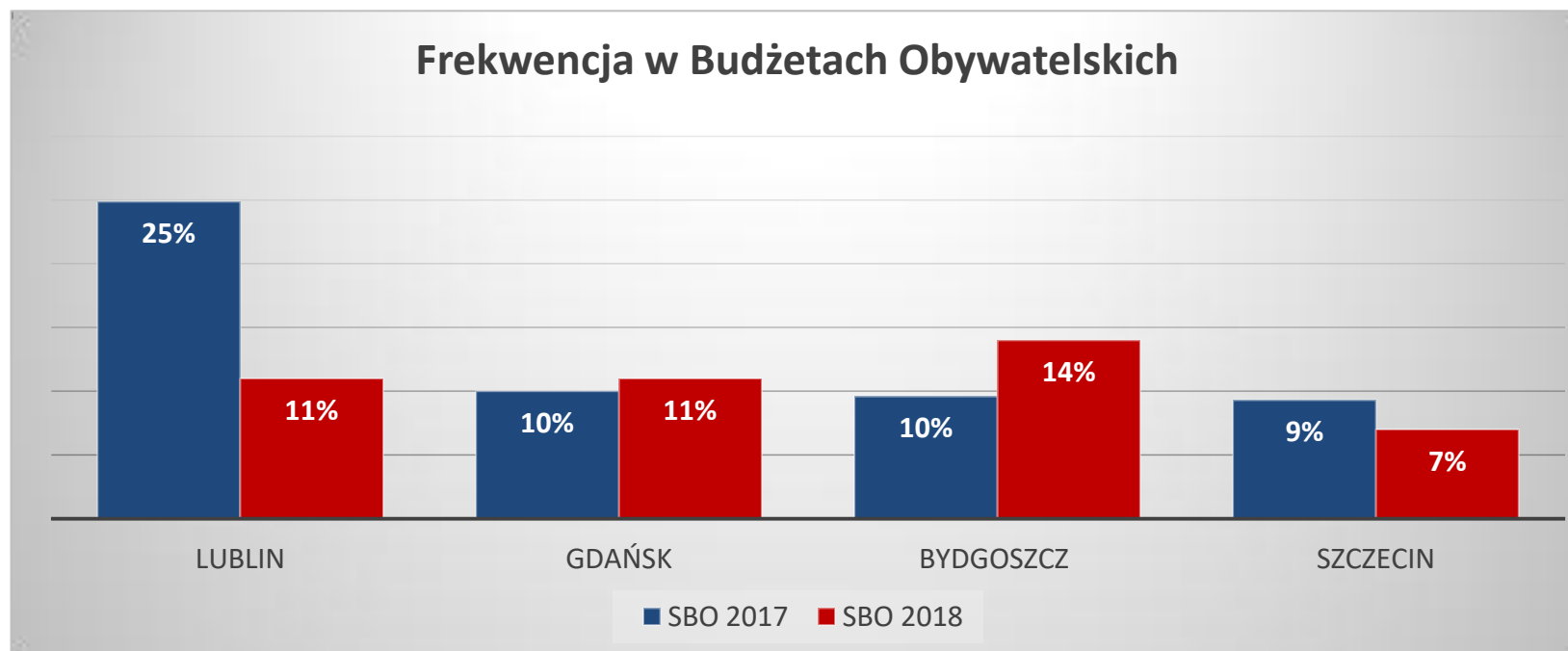

Źródło: sondaż z osobami głosującymi

- ✓ **98% osób głosujących uznało głosowanie za łatwe bądź bardzo łatwe.** Zgłoszono jednak dużo uwag technicznych i propozycji jak udoskonalić je w kolejnych edycjach.
- ✓ Uwagi dotyczyły m.in. takich kwestii jak: wprowadzenie mapy pokazującej lokalizację wszystkich projektów, możliwości głosowania z podstrony z opisem projektu, bezpieczeństwa danych, sposobu wprowadzania kodu sms itp.
- ✓ Ponadto mieszkańcy przekazali swoje pomysły dotyczące systemu wyboru projektów. Zwracali uwagę na to, że obecny system ma charakter konfrontacyjny i sprowadza budżet do plebiscytu. Zaproponowano szereg pomysłów dotyczących np. sposobu rozdzielania głosów.
- ✓ Wszystkie zgłoszone uwagi zostały zebrane, opracowane, opatrzone komentarzem na temat zasadności zaproponowanych rozwiązań i przekazane w osobnym dokumencie Urzędowi Miasta.

Frekwencja

- ✓ **W porównaniu z ubiegłą edycją frekwencja w BO spadła o 2 p.p.** Istnieje kilka możliwych przyczyn takiego stanu rzeczy (trudno jednak ocenić na ile są one prawdziwe, wymagałoby to przeprowadzenia badania na próbie mieszkańców którzy nie brali udziału w głosowaniu).
- ✓ Negatywny wpływ na frekwencje mogła mieć: słaba (w ocenie samych mieszkańców) promocja procesu, brak stałego terminu głosowania oraz fakt, że odbywało się ono po raz drugi w tym samym roku kalendarzowym, frustracja mieszkańców spowodowana opóźnieniami w realizacji projektów z zeszłych edycji czy też tym, że ich projekty nie zostały wybrane uprzednio w głosowaniu (co dotyczyło 71% głosujących w zeszłej edycji SBO) czy wreszcie brakiem projektów które ich zainteresowały.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

Trendy w głosowaniu

- ✓ W SBO 2017, podobnie jak w poprzedniej edycji, istnieją dwa trendy dotyczące udziału mieszkańców w głosowaniu.
- ✓ **Frekwencja istotnie wzrasta pomiędzy 15 i 16 rokiem życia** (z 6% do 11%). Drugi trend związany jest ze **spadkiem frekwencji począwszy od 50 r.ż.**
- ✓ W porównaniu do poprzedniej edycji frekwencja dla całego miasta spadła o 2,1 p.p (czyli o 23%) . Spadek dotyczył praktycznie wszystkich grup wiekowych, ale w największym stopniu młodzieży gimnazjalnej/ licealnej, ale również młodych dorosłych (osób do 34 r.ż).

Wiek głosujących

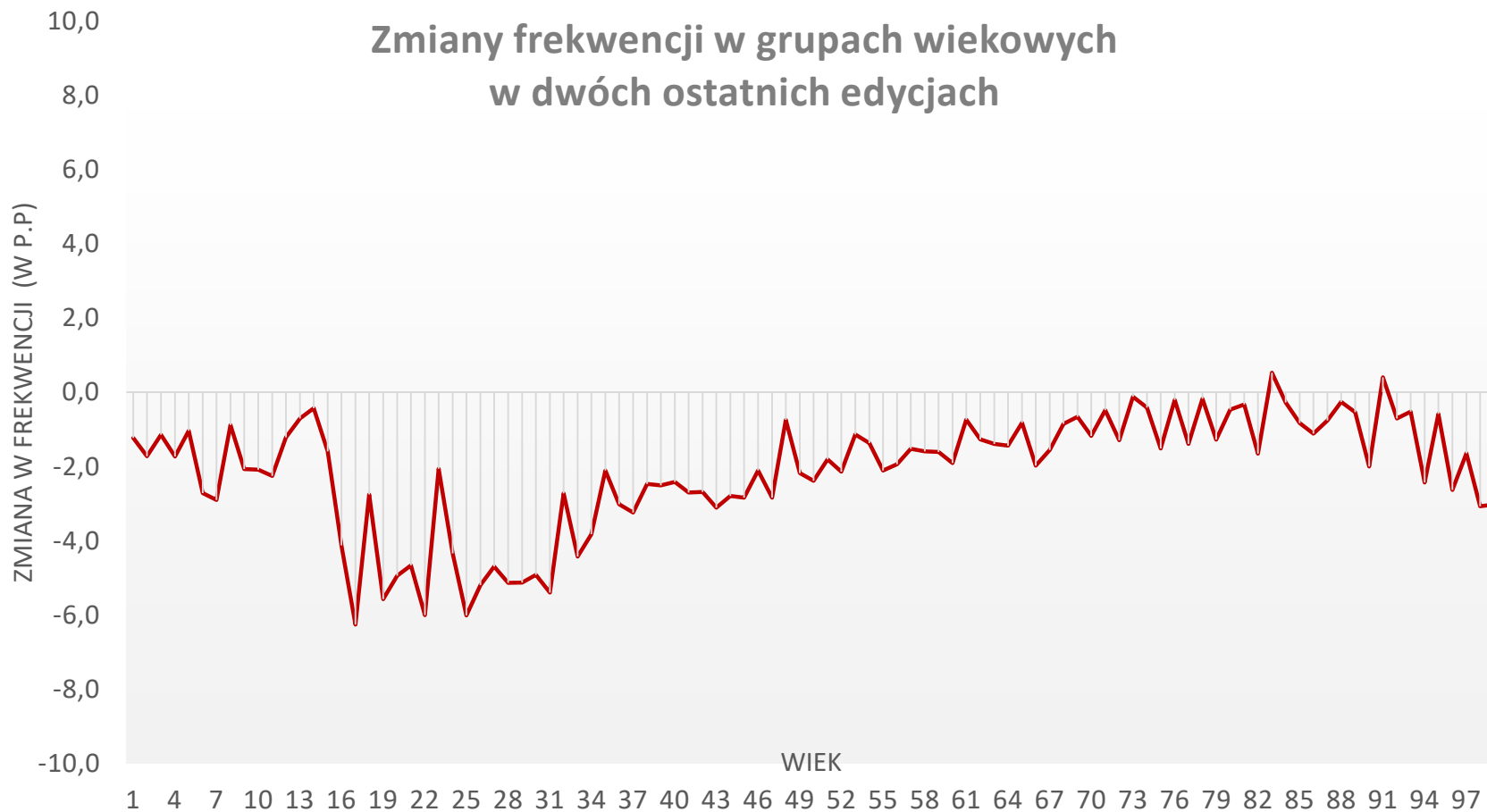
Frekwencja w SBO 2017 i 2018 ze względu na wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z głosowania

Wiek głosujących

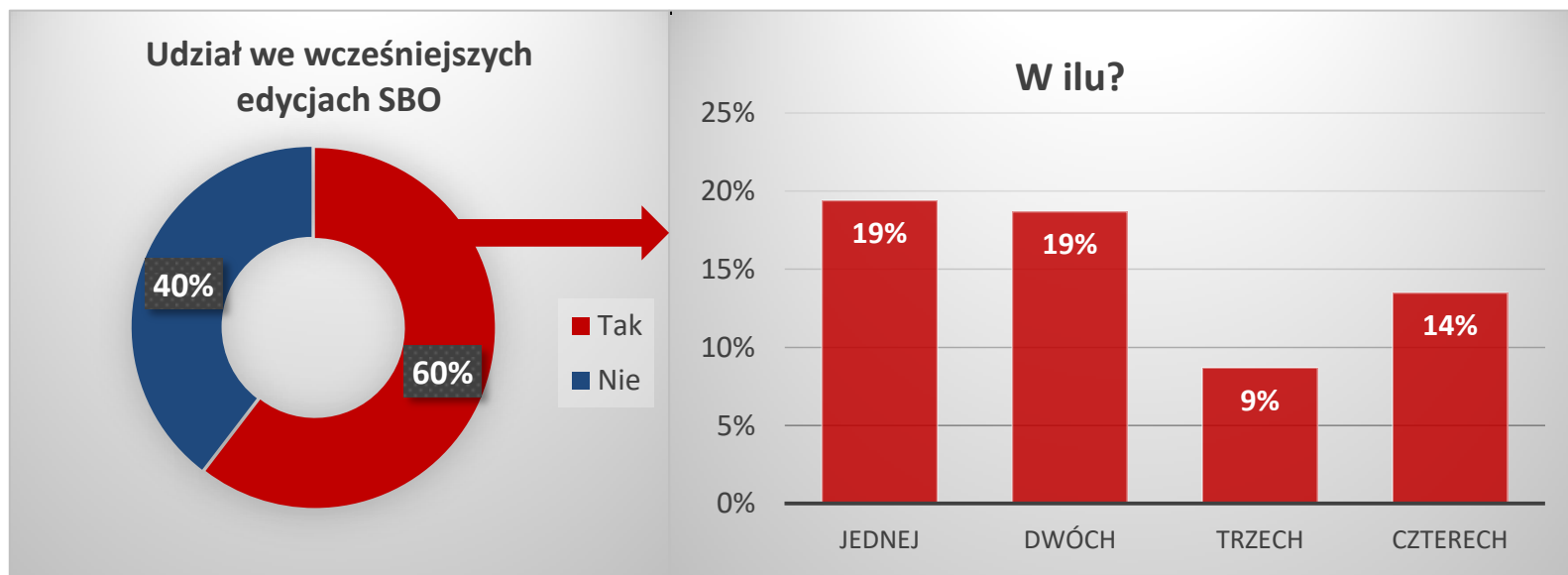
Zmiany frekwencji w grupach wiekowych w dwóch ostatnich edycjach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z głosowania

Udział we wcześniejszych edycjach SBO

- ✓ Zaledwie 60% głosujących w SBO 2018 brało udział we wcześniejszych edycjach budżetu obywatelskiego. Biorąc pod uwagę to, że w poprzednich edycjach frekwencja była wyższa niż w ostatniej, **widoczna jest duża fluktuacja głosujących**.
- ✓ Może to oznaczać, że póki co nie udało się wytworzyć u mieszkańców Szczecina nawyku głosowania w SBO, a główną motywacją jest chęć realizacji konkretnego projektu (a nie np. poczucie obywatelskiego obowiązku).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z sondażu przeprowadzonego po głosowaniu

Głosy oddane w dzielnicach

- ✓ **Istnieją duże różnice w liczbie głosów oddanych na projekty z poszczególnych dzielnic.** Różnice te nie mogą być tłumaczone zróżnicowaniem liczby mieszkańców.
- ✓ **Największa dysproporcja pomiędzy liczbą oddanych głosów, a liczbą osób uprawnionych do głosowania pozostaje w Śródmieściu** (co wynika z faktu że jest to dzielnica zpauperyzowana ,o stosunkowo dużym udziale rzadziej głosujących osób starszych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych

Promocja SBO

- ✓ **Postulat szerszego promowania SBO był najczęściej pojawiającym się w uwagach w ankiecie ewaluacyjnej.** Mieszkańcy zwracali uwagę, że informacja dotarła do nich stosunkowo późno (czasem już gdy trwało głosowanie) i nie była wystarczająco widoczna „na mieście”.
- ✓ Z odpowiedzi udzielonych przez osoby głosujące wynika, że stosunkowo słabo w promocję SBO zaangażowane są szkoły oraz inne lokalnie działające podmioty (kościół, lokalne NGO).
- ✓ Stosunkowo mało skuteczni w docieraniu do mieszkańców byli również sami wnioskodawcy. Co prawda większość z nich (81%) prowadziła promocję swoich pomysłów, ale za ich pośrednictwem otrzymało informacje o procesie tylko 7% głosujących.

Źródła wiedzy o SBO

Źródło wiedzy o SBO	Wiek respondentów							Wszyscy głosujący
	0-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	
Z ulotki	13,9%	8,2%	5,3%	9,5%	13,5%	12,8%	17,8%	11%
Z plakatu	8,6%	5,1%	4,1%	6,7%	4,8%	5,4%	6,6%	6%
Z profilu SBO na Facebooku	17,4%	20,5%	18,2%	16,4%	8,5%	9,2%	10,3%	15%
Ze strony poświęconej budżetowi obywatelskiemu	6,7%	9,6%	16,3%	19,0%	22,0%	16,0%	11,8%	15%
Z Internetu	31,5%	50,5%	52,0%	46,1%	43,9%	43,3%	38,1%	45%
Od rodziny/znajomych	39,8%	33,4%	28,2%	21,2%	29,6%	23,0%	24,1%	28%
Od osoby, która złożyła projekt	9,6%	6,7%	6,9%	6,5%	6,5%	4,5%	3,7%	7%
Od radnych (dzielnicy, miasta)	9,3%	8,1%	5,1%	5,1%	7,5%	7,9%	5,9%	7%
Od przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych	2,9%	3,1%	3,3%	3,0%	3,2%	3,7%	2,9%	3%
Od przedstawicieli Urzędu Miasta/ innych instytucji miejskich	3,7%	2,5%	2,2%	2,0%	1,9%	2,3%	1,2%	2%
Z Kościoła	3,8%	1,4%	0,5%	2,1%	7,1%	3,9%	4,7%	3%
Ze szkoły	31,8%	8,0%	1,8%	6,4%	7,2%	1,8%	1,2%	8%
Z telewizji lokalnej	2,9%	1,6%	3,2%	3,1%	6,6%	6,1%	9,1%	4%
Z radia	4,3%	6,2%	11,0%	10,4%	8,7%	11,2%	8,8%	9%
Z prasy lokalnej	2,2%	3,4%	4,3%	6,6%	8,8%	9,3%	19,6%	7%
Nie pamiętam/trudno powiedzieć	,6%	1,7%	2,2%	,9%	,8%	,3%	1,3%	1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w sondażu przeprowadzonym bezpośrednio po głosowaniu

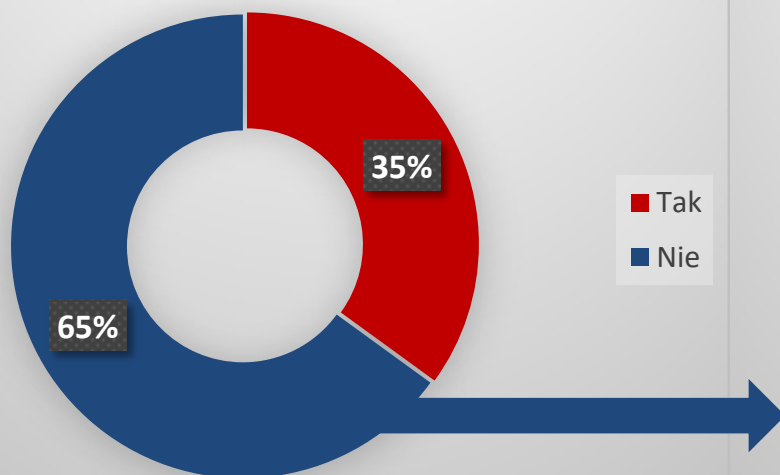
Promocja projektów przez wnioskodawców

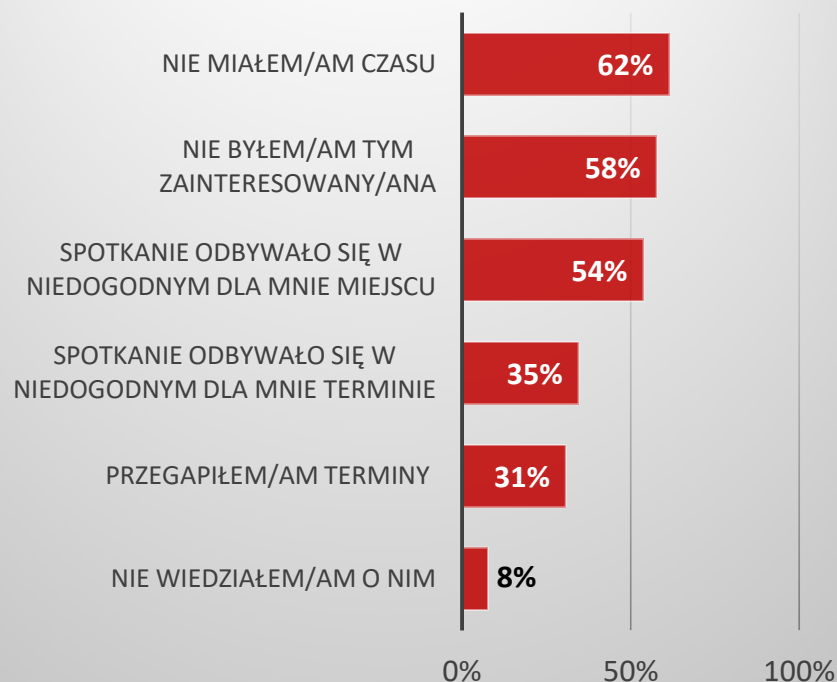
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w ankiecie z wnioskodawcami

Promocja projektów w trakcie spotkań

Czy promował Pan(i) swój/swoje projekt(y) w trakcie spotkań promocyjnych?

Przyczyny dla których wnioskodawcy nie prezentowali swojego projektu na spotkaniu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w ankiecie z wnioskodawcami

Źródła wiedzy o SBO w dzielnicach

- ✓ Skuteczność kanałów informowania jest różna w poszczególnych dzielnicach. Widoczne jest, że np. na Prawobrzeżu (gdzie oddano dużo głosów w porównaniu do liczby mieszkańców) w promocje zaangażowali się radni osiedli oraz Kościół. Natomiast w dzielnicy Zachód szkoły.

Lokalne źródła wiedzy o SBO	W której dzielnicy Szczecina Pan/i mieszka?				Wszyscy głosujący
	Północ	Prawobrzeże	Śródmieście	Zachód	
Z ulotki	9,1%	19,5%	2,2%	9,7%	11%
Z plakatu	8,4%	6,9%	2,7%	4,8%	6%
Od osoby, która złożyła projekt	4,7%	7,5%	7,3%	7,0%	7%
Od radnych (dzielnicy, miasta)	5,6%	14,6%	2,9%	2,8%	7%
Od przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych	2,7%	4,5%	2,4%	2,9%	3%
Z Kościoła	2,7%	7,4%	0,8%	0,5%	3%
Ze szkoły	7,3%	7,6%	7,4%	10,2%	8%
Z prasy lokalnej	6,2%	7,9%	8,1%	5,8%	7%
Nie pamiętam/trudno powiedzieć	1,0%	,5%	1,6%	1,7%	1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych w sondażu przeprowadzonym bezpośrednio po głosowaniu

Data głosowania

- ✓ Dane z głosowania pokazują, że **niezależnie od tego, ile czasu mają mieszkańcy na głosowanie, i tak większość z nich oddaje głosy w ostatnich dniach.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z głosowania. Zestawienie zawiera wyłącznie informacje o głosowaniu przez Internet.

REALIZACJA PROJEKTÓW

Wybór projektów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z głosowania

- ✓ Funkcjonujący w Szczecińskim Budżecie Obywatelskim system dobierania projektów do realizacji po głosowaniu powoduje, że po każdej edycji stosunkowo niewiele projektów jest realizowanych.
- ✓ W edycji 2018 SBO do realizacji wybranych zostało 13 projektów, na które zagłosowało łącznie 45% mieszkańców.
- ✓ Odsetek ten jest wyższy niż dla poprzedniej edycji, co jest istotne, ponieważ zmniejsza prawdopodobieństwo zniechęcenia do procesu wynikającego z braku poczucia sukcesu.

Podział na dzielnice

- ✓ W ankiecie ewaluacyjnej, mieszkańcy wyrażali przekonanie, że podział miasta na dzielnice w SBO skutkuje tym, że wyłącznie osiedla o dużej liczbie mieszkańców mają szansę „wygrać” w głosowaniu. W ewaluacji postanowiliśmy przetestować te hipotezę, sprawdzając na którym osiedlu znajdują się wybrane do realizacji projekty we wszystkich dotychczasowych edycjach SBO.
- ✓ Z naszej analizy wynika, że ta prawidłowość wystąpiła wyłącznie w dzielnicy Północ, gdzie projekty rzeczywiście są zlokalizowane na najbardziej ludnych osiedlach (Niebuszewo i Żelechowa).
- ✓ W innych przypadkach, **istnieje przestrzenna koncentracja zrealizowanych zadań w konkretnych obszarach miasta, ale nie jest to wprost efekt większej liczby mieszkańców zamieszkujących poszczególne osiedla**. Istotniejszymi czynnikami wydają się być: działania zorganizowanych grup interesu (przykład terenów związanych z klubem Arkonia); istnienia na terenie niektórych dzielnic miejsc rekreacji o zasięgu ponad osiedlowym; większej wartości symbolicznej i/lub funkcjonalnej niektórych osiedli (np. Stare Miasto, Centrum) przez co mieszkańcom bardziej zależy, aby tam były realizowane projekty.
- ✓ Tym niemniej należałoby zastanowić się, jak sprawić, aby mieszkańcy mniejszych, bardziej peryferyjnych osiedli w skali poszczególnych dzielnic nie czuli się na starcie „przegrani”.

Realizacja projektów

- ✓ We wcześniejszych edycjach SBO mieszkańcy wybrali do realizacji łącznie 28 projektów. Połowa z nich została już zrealizowana. W ewaluacji mieszkańcy wyrażali jednak swoje zastrzeżenia związane z tempem realizacji projektów oraz tym, że w niektórych przypadkach są one realizowane w innej formie niż na etapie koncepcji poddanej pod głosowanie.
- ✓ Wynikające z tego niezadowolenie, może być destrukcyjne dla całego procesu – podważać jego wiarygodność w oczach mieszkańców i zniechęcać do brania w nim udziału. Dlatego też Urząd Miasta powinien położyć większy nacisk na informowanie mieszkańców o stanie realizacji wybranych zadań i przyczynach ewentualnych zmian i opóźnień.
- ✓ Pełniejsze informacje powinny być również zamieszczane w przypadku projektów zrealizowanych (np. w postaci zdjęć, nagranych rozmów z autorami itp.), tak aby pokazać mieszkańcom, że ich potrzeby zostały materializowane i przekonać ich do brania udziału w kolejnych edycjach SBO.

Pracownia Badań i Innowacji Społecznych STOCZNIA

Rafał Rudnicki

rrudnicki@stocznia.org.pl

